

Uitsluitend recht verlenen voor de Gemeentepolis

1. Inleiding

Het verlenen van een uitsluitend recht voor de Gemeentepolis kan door middel van een besluit door het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) of door aanwijzing in een door de gemeenteraad vastgestelde verordening. In beide gevallen moet hierbij ten minste een bepaling ten aanzien van de geografische reikwijdte (de gemeentegrenzen) van het uitsluitend recht worden opgenomen.

2. Twee mogelijkheden voor verlening uitsluitend recht

2.1 Mogelijkheid 1: Verlening bij collegebesluit

Het college van B&W kan besluiten tot het verlenen van een uitsluitend recht voor de uitvoering van de Gemeentepolis op basis van art. 35 lid 3 Participatiewet.¹ Mogelijk is over de verlening van uitsluitende rechten tevens het e.e.a. in het gemeentespecifieke inkoopbeleid (ook wel 'aanbestedingsbeleid') opgenomen. Daarnaast kan de bevoegdheid voor het college om een uitsluitend recht (ook wel 'alleenrecht') te vestigen afhangen van het onderwerp. In dat geval is er een limitatieve lijst van onderwerpen waarbij een uitsluitend recht mag worden gevestigd, opgenomen in een lokaal beleidsdocument of een verordening uitsluitend recht. Ook kan de mogelijkheid om een uitsluitend recht te vestigen worden vastgelegd in de verordening die hoort bij het inhoudelijke onderwerp. Bijvoorbeeld in een afstemmingsverordening Participatiewet, een verordening Werk en Inkomen of een verordening voor lokaal Minimabeleid.

2.2 Mogelijkheid 2: Verlening bij verordening

De mogelijkheid om een uitsluitend recht te vestigen bij verordening kan:

1. Worden voorbehouden aan de gemeenteraad. In dit geval wordt de partij waaraan het uitsluitend recht wordt verleend expliciet benoemd in de door de gemeenteraad vastgestelde verordening.
Meestal geldt een verordening voor onbepaalde tijd, tenzij anders wordt besloten. Loyens en Loeff heeft op het punt van de looptijd van een uitsluitend recht in het memorandum aangegeven dat hierbij geen maximale duur geldt, maar dat al te lange looptijden dienen te worden vermeden. Er zou aangesloten kunnen worden bij de looptijd van de concessie (Gemeentepolis), van bijvoorbeeld 5 jaar.
2. Worden gemandateerd aan het college. Een dergelijk mandaat kent twee niveaus:
 - i. De gemeenteraad bepaalt dat er een uitsluitend recht geldt. Het college bepaalt slechts aan welke partij dit recht wordt verleend en voor welke periode dit geldt;
 - ii. De gemeenteraad bepaalt dat het college kan besluiten of en aan wie er een uitsluitend recht kan worden verleend. In dit geval kan het college – om haar moverende redenen – dus ook besluiten geen uitsluitend recht te verlenen en op andere wijze een opdracht te gunnen (bijvoorbeeld door aanbesteding).

De tweede mogelijkheid biedt meer flexibiliteit ten aanzien van de feitelijke verlening van het uitsluitend recht aan een bepaalde partij (dit hoeft dan niet door de gemeenteraad). Tevens kan het college in deze situatie het verleende uitsluitend recht beëindigen, bijvoorbeeld op het moment dat toch een andere aanbieder gecontracteerd gaat worden.

¹ Zie voor een juridische onderbouwing van deze mogelijkheid randnummer 35 e.v. van het memorandum van Loyens en Loeff. Daarbij kan gekozen worden voor vrijwillige aankondiging van de (voorgenomen) verlening van het uitsluitend recht. Zie hiervoor randnummer 37 e.v. van het memorandum.

3. Voorbeelden van formulering uitsluitend recht

Ieder besluit wordt voorzien van een aanleiding, argumenten, kanttekeningen en een dekkingsvoorstel. Hiervoor kunnen de argumenten uit het schema aanbesteden en het afwegingskader worden gebruikt.

3.1 Mogelijkheid 1: Verlening bij collegebesluit

Collegebesluit op basis van art. 35 lid 3 Participatiewet (zie memorandum Loyens en Loeff):

...besluit, met inachtneming van artikel 35 lid 3 Participatiewet, om voor de periode van *[periode]* het uitsluitend recht te verlenen aan *[naam opdrachtnemer]* om de Gemeentepolis² uit te voeren binnen de gemeente *[naam]*.

Collegebesluit op basis van vastgesteld inkoopbeleid:

...besluit, met inachtneming van artikel *[X]* *[naam document inkoopbeleid]*, om voor de periode van *[periode]* het uitsluitend recht te verlenen aan *[naam opdrachtnemer]* om de Gemeentepolis² uit te voeren binnen de gemeente *[naam]*.

Collegebesluit op basis van mandaat door gemeenteraad:

...besluit, op grond van artikel *[X]* van de Verordening *[naam verordening]*, om voor de periode van *[periode]* het uitsluitend recht te verlenen aan *[naam opdrachtnemer]* om de Gemeentepolis² uit te voeren binnen de gemeente *[naam]*.

3.2 Mogelijkheid 2: Verlening in verordening

Raadsbesluit in procedurele verordening:

Wanneer binnen de gemeente al een specifieke verordening aanwezig is voor de verlening van uitsluitende rechten (ook wel 'alleenrechten') kan de taak 'uitvoering Gemeentepolis' veelal aan deze limitatieve lijst van gemeentetaken worden toegevoegd. Eventueel kan dit worden aangevuld met de naam van de uitvoerende zorgverzekeraar, maar dit kan ook aan het college overgelaten worden voor meer flexibiliteit ten aanzien van de uitvoerende partij.

Raadsbesluit in inhoudelijke verordening:

Wanneer voor het uitsluitende recht om de Gemeentepolis uit te voeren een inhoudelijke verordening is/wordt opgesteld zijn er, afhankelijk van het gekozen mandaat, verschillende formuleringen mogelijk:

1. Kan-bepaling:

- Artikel *[X]*: Voor de uitvoering van de Gemeentepolis² binnen de gemeente *[naam]* kan het college een uitsluitend recht verlenen aan een door het college aan te wijzen partij.

2. Voorgeschreven

- Artikel *[X]*: Voor de uitvoering van de Gemeentepolis² binnen de gemeente *[naam]* verleent het college een uitsluitend recht aan een door het college aan te wijzen partij.

3. Vastgesteld

- Artikel *[X]*: De Gemeentepolis² binnen de gemeente *[naam]* wordt uitgevoerd door *[naam verzekeraar]*; of
- Artikel *[X]*: Voor de uitvoering van de Gemeentepolis² binnen de gemeente *[naam]* is *[naam verzekeraar]* de aangewezen partij.

² Wij gebruiken hier de term Gemeentepolis. Het kan zijn dat in uw gemeente een andere naam wordt gehanteerd zoals Collectieve Zorgverzekering voor Minima (CZM), Collectieve Aanvullende Verzekering (CAV), Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ), etc..